

AKP Hükümeti, Rusya ile Nükleer Pazarlığı Yapamaz

Rusya Başbakanı Vladimir Putin'in bugün (6 Ağustos 2009) Ankara'da gerçekleştireceği ziyarete "ağır" enerji dosyaları ile birlikte gelmektedir. Rusya'nın Türkiye üzerindeki enerji hegemonyasını artıracak bu dosya ve anlaşmaların arasında, nükleer santral ihalesinin Rus firmaya verilmesi de yer almaktadır. Hukuki ve ekonomik olarak iptal edilmesi zorunluluğu ortaya çıkan nükleer ihalenin hukuka aykırı bir şekilde, Putin'in ziyaretine kadar devam ettirilmesi dikkat çekicidir.

Tek bir ortaklık grubu teklif vermesine rağmen, ihale iptal edilmemiş, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) süreci de tamamlanarak, Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ) Yarışma Komisyonu tarafından fiyat teklif zarfı açılmıştır. TETAŞ Yarışma Komisyonu, uzman kişiler tarafından da oldukça fahiş bulunan firmanın fiyat teklifini değerlendirerek olumsuz rapor vermiştir. Olumsuz raporun gereğini yapması gereken TETAŞ Genel Müdürlüğü, TETAŞ Enerji Alış Dairesi'ni firmanın yok hükmünde olan revize fiyat teklifini değerlendirmek üzere görevlendirmiştir. Buradan gelen görüşle de ihalenin sonuçlandırılmayacağı ortaya çıkınca, bu kez kuruluş amacı fiyatları değerlendirmek olan TETAŞ Yarışma Komisyonu'nun fiyatı değerlendirme konusunda yetkisiz olduğu ileri sürülmüş ve Komisyon'a ikinci kez rapor yazdırılmıştır. Komisyon'un ikinci raporundan

da beklediğini bulamayan AKP Hükümeti, nükleer santral ihalesinde yetki karmaşası yaratarak, ihaleyi istediği gibi yönlendirmeye çalışmaktadır.

Nükleer santral ihalesine ilişkin oluşturulan mevzuata, TETAŞ Yarışma Komisyonu'nun tek sonuç raporu tanımlanmasına karşılık, fiyat değerlendirmesine ilişkin çok sayıda rapor ortaya çıkmıştır. Bu rapora karşın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Tamer Yıldız, yaptığı açıklamada raporlarda "mütereddit" bir durum olduğunu belirterek, detaylı inceleme için görev verdiğini söylemiştir. Söz konusu "mütereddit" durum bizzat Bakanlık tarafından yaratılmaktadır. TETAŞ Yarışma Komisyonu'nun olumsuz raporu açıkken, zorlama yöntemlerle "mütereddit" durumlar yaratılmaya çalışılmaktadır.

Alanlarında yetkin kişilerden seçilmesi zorunlu olan 9 kişiden oluşan Yarışma Komisyonu, yalnızca zarf açan, evrak kaydı tutan sekreteryaya düzeyine indirgenmekte; Bakanlar Kurulu ise İhale Komisyonu yerine geçirilmekte, hatta katılımcı şirketle yeniden pazarlık yapabileceği ileri sürülmektedir. Böylece Bakanlar Kurulu, tek katılımcılı, garip bir müzayedenin tellalı konumuna sokulmaktadır.

Bakanlıktan, "Komisyon Yetkili" İtirafı

Bugün Yarışma Komisyonu'nun yetkisiz olduğunu iddia ederek, ihaleye sürdürmeye çalışan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, daha önce Nükleer İhale Yönetmeliği'ne ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) tarafından açılan davada

verdikleri yanıtta ise Yarışma Komisyonu'nun yetkili olduğu itiraf etmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Başbakanlık tarafından mahkemeye ayrı ayrı sunulan savunma dilekçelerinde, TETAŞ Yarışma Komisyonu'nun fiyat teklifini değerlendirme konusundaki yetkinliği şöyle anlatılmaktadır:

"...Açıklamalar ışığında 5710 sayılı Kanun kapsamında gerçekleşecek enerji alımına ilişkin ihalenin TETAŞ tarafından gerçekleştirildiği sabittir. Kanun gereği yapılan işlem sadece TETAŞ açısından enerji alım yarışmasıdır.

...Başlıklardan da anlaşılacağı üzere söz konusu komisyonda değerlendirilecek husus elektrik alım ihalesine ilişkin olarak sunulan fiyat tekliflerinin değerlendirilmesi olup; nükleer santrale ilişkin teknik değerlendirme yapılmamaktadır. Dolayısıyla elektrik alımına ilişkin fiyat tekliflerinin değerlendirilmesi hususu, Şubat 2001 tarih ve 2001/2026 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ekinin 1. maddesi uyarınca elektrik satın alma ve satma anlaşmalarını yapma ve yürütme görevlerini yerine getirmek üzere kurulan TETAŞ'ın bilgi ve ihtisas alanındaki bir faaliyete ilişkindir."

Görüldüğü gibi fiyat tekliflerini değerlendirme konusunda TETAŞ Yarışma Komisyonu yetkili olup, Bakanlar Kurulu'nun ya da Enerji Bakanlığı'nın, hatta TETAŞ Genel Müdürlüğü'nün bu aşamada herhangi bir yetkisinden söz etmek mümkün değildir. Kaldı ki yapılmak istenen uygulama zaten hukuka aykırıdır. Firmaların ihalede sunmuş oldukları zarfın dışında ayrıca bir fiyat sunmaları mümkün değildir ve hukuken de geçerli değildir.

İhale Pazarlık Unsuru Olamaz

Vladimir Putin'in ziyareti öncesinde ihalenin

verileceğine yönelik söylentiler doruk noktasına ulaşmıştır. AKP Hükümeti'nin nükleer santral ihalesini, hukuka aykırı olarak iptal etmeyerek, "uluslararası ilişkilerde pazarlık unsuru" olarak sürdürmesi kabul edilemez.

Türkiye-Rusya ilişkilerinde enerjinin özel bir yer tuttuğu herkes tarafından bilinmektedir. Halen yürürlükte bulunan doğalgaz anlaşmalarına bakıldığında Rusya'nın payının 30 milyar metreküp ile yüzde 58 düzeylerinde olduğu görülmektedir. Türkiye'de 2008 yılında ithal edilen doğalgazın yüzde 55'ini elektrik üretimi amacıyla kullanmıştır. Doğalgazın elektrik üretimindeki payına bakıldığında ise tablonun çok değişmediği görülmektedir. Türkiye'de 2009 yılının ilk 6 ayında üretimi yapılan elektriğin yüzde 48'i doğalgaz kaynaklıdır. AKP Hükümeti dönemindeki piyasalaştırma uygulamaları nedeniyle, özel sektör santral yatırımlarında daha karlı buldukları doğalgazı tercih etmiştir. İthal kaynağa olan bağımlılığın bu kadar yüksek seviyeye ulaşması Rusya'nın, Türkiye üzerindeki enerji hegemonyasını peçinlemiştir. Nükleer santral ihalesinin, Rus firmaya verilmesi ile birlikte enerji kaynağı bağımlılığına, teknoloji bağımlılığı da eklenecektir.

Enerjide tek ülkeye bu denli bağımlı olan Türkiye'nin sağlıklı bir ekonomik yapıya kavuşması beklenemez. Ekonomik maliyetlerin düşürülmesi, enerji arzının ucuz ve güvenilir hale getirilmesinin yanında, Türkiye-Rusya ilişkilerinin daha sağlıklı bir zemine çekilmesi için de acilen yerli ve yenilenebilir kaynaklara yatırım yapılmalıdır. Nükleer santraldan enerji alımı için kullanılacak kamu kaynağı, acilen yerli ve yenilenebilir kaynaklara yönlendirilmelidir. Özel sektörün karlı bulmadığı bu alanlara yapılacak yatırımlar ise kamu tarafından üstelenilerek, sürdürülmelidir.

ABD tarafından Hiroşima'ya yapılan nükleer saldırının yıldönümünde Putin'in gelişi ile Türkiye'de "nükleer santral pazarlığı" yapılması ayrıca anlamlıdır. Bugün tüm dünyada 6 Ağustos 1945 tarihinde gerçekleştirilen saldırıda hayatlarını kaybedenler anılmaktadır. Ülkemizin yerli ve yenilenebilir kaynaklarının henüz değerlendirilmemesi nedeniyle ihtiyaç duymadığı nükleer santral için açılan ihalenin, Hiroşima'nın yıldönümünde iptal edildiğinin açıklanmasını bekliyoruz.

NÜKLEER KARŞITI PLATFORM SEKRETERYASI